

**ELEONORA SZUKIEL**

## **Symposium na temat gospodarki łowieckiej w lasach**

**Seminary on Theme of Economy Hunting in Woods**

**S**ymposium odbyło się w Sękocinie pod Warszawą w dniach 3 i 4 października 1989 r., jego organizatorem był Zakład Gospodarki Łowieckiej Instytutu Badawczego Leśnictwa, przy współpracy Naczelnego Zarządu Lasów Państwowych. W obradach uczestniczyło około 60 osób, naukowcy i praktycy z SGGW, AR w Poznaniu, IBL, MRLiGŻ, NZLP, BULiGL, PZŁ oraz przedstawiciele niektórych nadleśnictw i leśnictw.

Organizatorzy zaproponowali różnym specjalistom, reprezentującym naukę i praktykę, przedstawienie referatów w czterech blokach tematycznych, przy czym w każdym bloku ten sam temat był opracowany przez kilku referentów.

### **Wielofunkcyjność lasu a szkody łowieckie**

- **E. Bernadzki** (SGGW) ocenił krytycznie dotychczasowy model gospodarki leśnej traktujący las przede wszystkim jako producenta drewna i ograniczający się tylko do kształtowania jednego elementu ekosystemu, jakim jest drzewostan. Model ów traci swą aktualność, w związku ze wzrostem zapotrzebowania na pozaprodukcyjne funkcje lasu, przy utrzymującym się wysokim zapotrzebowaniu na funkcje produkcyjne. Konieczna jest przebudowa lasów rozumiana jako działanie kształtujące cały ekosystem leśny. Znaczne możliwości stwarza w tym względzie realizowanie idei półnaturalnego lasu jako nowej koncepcji hodowlano-leśnej. Zdaniem Autora "Łowiectwo nie może być nadrzędną dziedziną w gospodarce leśnej, a zwierzęta łowne nie mogą nam narzucać koncepcji hodowlano-leśnych... Rozwiązanie problemu szkód wyrządzanych przez zwierzę musi nastąpić szybko. Jest to bowiem podstawowy czynnik ograniczający możliwości kształtowania lasów wielofunkcyjnych, a więc w pełni spełniających również tak ostatnio wysoko cenione funkcje środowiskowo-twórcze".

- **Eleonora Szukiel (IBL)** przedstawiła ekologiczne aspekty związane z bytowaniem roślinożernych ssaków we współcześnie zagospodarowywanych krajobrazach leśnych i polnych oraz wyrządzanymi przez te zwierzęta szkodami. Nadmierne zagęszczenie dużych kopytnych w stosunku do możliwości bytowych biotypu, nienaturalna duża przewaga samic i osobników młodocianych w populacjach, ciągły wzrost niepokoju w biotopach powodowany przez człowieka, to tylko niektóre przyczyny niepokojącego wzrostu szkód w lesie i na przyleśnych uprawach. Zgryzanie i spałowanie drzew przez zwierzynę wpływa na opóźnianie wzrostu młodych drzew, zmniejsza ich odporność na niekorzystne działanie innych czynników środowiskowych, powoduje deformacje rozwojowe lub obumieranie drzew. Selektywne zgryzanie cennych gatunków domieszkowych zubaża strukturę gatunkową drzewostanów. Wskazano na pilną potrzebę ograniczania liczebności zwierzyny kopytnej w kraju.

## Nowe kierunki gospodarki łowieckiej w lasach

- **R. Dzieciołowski (SGGW)** scharakteryzował stosowane dotychczas w świecie systemy organizacyjne gospodarki łowieckiej, i na ich tle przedstawił trzy scenariusze przyszłego modelu łowiectwa w Polsce: system rewirowy (obwodowy), licencyjny, bądź zmodyfikowany stosowany dotychczas w kraju system. W każdym wypadku, konieczne jest znowelizowanie ustawy łowieckiej z 1959 r., która spełniała pozytywną rolę w zakresie porządkowania i formowania zrębów gospodarki łowieckiej w okresie powojennym, natomiast obecnie hamuje efektywność tej gospodarki.
- **B. Fruziński (AR-Poznań)** omówił proponowane przezeń kierunki hodowli zwierzyny kopytnej uznając jednocześnie za najważniejsze dla łowiectwa: uwzględnienie w urządzaniu i zagospodarowaniu lasu elementów kształtujących środowisko bytowania zwierzyny. Takie podjęcie próby opracowania modelu integrującego łowiectwo z leśnictwem, oraz stosowanie rejonizacji hodowli jelenia i łosia w Polsce.
- **A. Macioszek (OZLP Szczecin)** krytycznie ocenił obecną gospodarkę łowiecką stwierdzając, iż przegęszczenie zwierzyny i wynaturzenia w strukturze wiekowej i płciowej prowadzą do cherlactwa zwierzyny oraz degradacji środowiska leśnego. Gospodarkę łowiecką można planować jedynie na tle złożonych funkcji ekosystemów leśnych, z uwzględnieniem hierarchii celów i zadań leśnictwa, rolnictwa oraz ochrony przyrodniczego środowiska człowieka.
- **J. Podmaski (OZLP Toruń)** zwrócił uwagę na humanitarny sens zachowania zdrowych lasów, które "stanowią szczególne dobro ogólnonarodowe, od którego stanu bezpośrednio należy jakość i poziom życia społeczeństwa". Uznając niepodzielność i współzależność związków wszystkich elementów ekosystemu leśnego należy wprowadzić zasadę jedności gospodarowania i zarządzania lasami wraz ze zwierzyną.

## Problemy szacowania i wartościowania szkód łowieckich w polu

- **W. Klyk (PZŁ-ZG)** podkreślił, że na powstawaniu szkód w polu duży wpływ ma niewłaściwe gospodarowanie zwierzyną, a zwłaszcza pozostawianie w populacjach nadmiernej liczebności osobników młodocianych. Szacowanie rozmiaru szkód na przyszłych uprawach rolnych nie powinno być wykonywane przez leśników, którym brak przygotowania zawodowego w tym zakresie.
- **W. Dębowski (Nadl. Iława)** poddał ostrej krytyce dotychczasowy system szacowania szkód w polu i wskazał kierunki szczegółowych rozwiązań w tym zakresie. Zdaniem Autora materialna rekompensata za zniszczone uprawy, nie eliminuje u rolnika czy leśnika stresów oraz poczucia krzywdy.
- **E. Drebszok (OZLP Wrocław)** krytycznie oceniając ustawę łowiecką stwierdził m.in., że "Polska jest jedynym krajem w Europie, gdzie użytkownik obwodu łowieckiego nie odpowiada w pełni finansowo za swą działalność". Stosowany w Polsce system podziału zwartych kompleksów leśnych na kilka obwodów łowieckich uniemożliwia właściwe gospodarowanie populacjami zwierzyny kopytnej.

## Szacowanie i wartościowanie szkód łowieckich w lasach

- **S. Miścicki (SGGW)** dokonał przeglądu i oceny stosowanych dotąd w kraju i za granicą metod szacowania uszkodzeń drzewostanów przez zwierzynę oraz metod oceny strat ekonomicznych. Autor zwrócił uwagę na trudności metodyczne związane z rozpoznaniem wielu następstw uszkodzeń drzew przez zwierzynę oraz przedstawił zalety statystycznej metody szacowania szkód łowieckich.
- **T. Partyka (IBL)** przedstawił opracowaną dla potrzeb praktyki leśnej metodę szacowania szkód oraz wyceny strat z powodu szkód wyrządzanych przez zwierzynę w lasach. Autor przedstawił też własną koncepcję przeprowadzenia rachunku efektywności łowiectwa na podstawie zbilansowania nakładów na gospodarkę łowiecką z bezpośrednimi i pośrednimi korzyściami z łowiectwa.
- **B. Pradelok (BULiGL)** omówił zakres i sposób prowadzenia przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej okresowej inwentaryzacji szkód wyrządzanych przez zwierzynę w środowisku leśnym metodą szacunkową. W każdym leśnictwie będą szacowane szkody a następnie wyliczane straty.

Na podstawie przedstawionych referatów i ożywionej dyskusji, opracowano wnioski (referaty wraz z wnioskami są opublikowane w Pracach IBL, ser. B nr 10, 1990), w których określono miejsce łowiectwa na tle wielofunkcyjności lasu. We wnioskach podkreślono, iż niezbędna jest szybka zmiana ustawy łowieckiej z 1959 r. Dopiero na kanwie nowej ustawy można będzie zmienić system funkcjonowania łowiectwa w nowej sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej Polski. Wnioskowano o powołanie zespołu specjalistów, który opracuje projekt nowego systemu gospodarki łowieckiej.